

บทที่ 3

การนำเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยใช้มาตรการพิเศษแทนการ ดำเนินคดีอาญาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

3.1 การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย¹

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติความหมายของ เด็กและเยาวชนไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

และในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนนั้นในวันที่มีการกระทำความผิดได้เกิดขึ้น”

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ประกอบกับบทบัญญัติความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลตามมาตรา 73² มาตรา 74³ และ มาตรา 75⁴ ประมวลกฎหมายอาญา อาจสรุปได้ว่า เด็กหมายความว่าบุคคลอายุเกินกว่า 10 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์ ส่วนเยาวชนนั้นหมายความว่าบุคคลที่อายุเกินกว่า 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ โดยเยาวชนนั้นถืออายุเป็นสำคัญไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสหรือไม่ซึ่ง

¹ นริศรา รัตนเกียรติกานต์. (2558). *มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 35-42.

² มาตรา 73 “เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ...”

³ มาตรา 74 “เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ...”

⁴ มาตรา 75 “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี.. ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตาม..”

เป็นกรณีของบุคคลพื้นสภาวะผู้เยาว์ตามกฎหมายแพ่งเท่านั้นแต่ในทางกฎหมายอาญาไม่ได้นำเอา การบรรลุนิติภาวะทางแพ่งมาพิจารณาในการลดมาตรฐานโทษแต่อย่างใด⁵

การนำเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถือเป็นแนวคิดในการเบี่ยงเบนหรือการ หันเหคือนอกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญารูปแบบหนึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่นำผู้กระทำ ความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาลซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ของสหประชาชาติ ซึ่งปัจจุบันมีประเทศที่เป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จำนวน 193 ประเทศยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศชูดานใต้ และประเทศโซมาเลีย⁶ โดยประเทศไทยให้ การรับรองในภาคอนุวัติสารเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และกำหนดให้อนุสัญญามีผลบังคับใช้ใน ประเทศไทยเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 โดยในแต่ละประเทศทั่วโลกต้องคำนึงถึงการปกป้องสิทธิ ของเด็กให้ปราศจากการละเมิดในรูปแบบต่างๆ หลายรูปแบบเพราะเด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญของ ประชากรโลกดังนั้น แต่ละประเทศทั่วโลกต้องมีการตรากฎหมายในประเทศของตนให้สอดคล้อง ต่อการเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสิทธิเด็กเนื่องจากมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ⁷ ใน การจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็กออกเป็น 4 ประการได้แก่

- 1) สิทธิในการดำรงชีวิตถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น ได้รับการดูแลขั้นพื้นฐานมีสันติภาพ และความปลอดภัย
- 2) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนาได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่ดี และการโภชนาการที่ เหมาะสม
- 3) สิทธิในการมีส่วนร่วม ได้แก่ สิทธิในการแสดงออกต่างๆ ในทางสังคม
- 4) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองว่าจะไม่ถูกทำ ร้าย ล่วงละเมิด หรือลงโทษโดยวิธีการไม่เหมาะสม⁸

⁵ วรวิทย์ อุทธิทิส. (2553). *หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน หน้า 20-21.

⁶ พิษญา เหลืองรัตนเจริญ. (2555). *กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์คุุญฎีบัณฑิต, คณะ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 100.

⁷ กมลินทร์ พินิจกุล. (2550). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก: สิทธิเด็กในประเทศไทย. *บทบัณฑิตย์*, 5 (3), หน้า 100.

⁸ *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.unicef.org/thailand/th/overview_html.

3.1.1 ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในการกระทำ ความผิดในชั้นก่อนฟ้องคดีของประเทศไทย

การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในชั้นก่อนฟ้อง มีปรากฏในหมวด 7 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 86 ซึ่งเจตจำนงของกฎหมายนี้ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรม ทางเลือกที่จะหันเหคดีเด็กหรือเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พ้นจากคดีมีการกำหนดวิธีที่เหมาะสมเพื่อที่จะไม่ต้องนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลหรือใช้การอบรมแทนการฟ้องคดี เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลนั้น ซึ่งอาจใช้มาตรการชะลอการฟ้องของพนักงานอัยการเพื่อสั่งไม่ฟ้องในคดีที่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องได้โดยกำหนด มาตรการคุมประพฤติแทน⁹

การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีชั้นก่อนฟ้องตามมาตรา 86 นั้นเป็นอำนาจของ ผู้อำนวยการสถานพินิจในการใช้ดุลยพินิจว่าเด็กนั้นอาจกลับตัวเป็นคนดีได้โดยเป็นคดีที่มีอัตราโทษกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 5 ปีไม่ว่าจะมีโทษปรับหรือไม่ก็ตามโดยการจัดทำเป็นแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟู ผ่านรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่เด็กหรือเยาวชนฝ่ายผู้เสียหาย นักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ ชุมชนและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง¹⁰ เพื่อเป็นการหันเหเด็กหรือเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นการพิจารณาคดีของศาลเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้อ 40 3 (ข) จะเห็นได้ว่าการใช้มาตรการดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการควบคุมความประพฤติอย่างไม่เป็นทางการโดยเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ ควบคุมความประพฤติและมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง¹¹

3.1.2 ขอบเขตการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีชั้นก่อนฟ้อง โดยการจัดทำเป็นแผนแก้ไขบำบัด ฟื้นฟู ผ่านรูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมเป็น ภาคนิสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งเมื่ออนุสัญญาฯ ดังกล่าวได้มีประกาศใช้ส่งผลให้ประเทศที่มีการ

⁹ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. (2553). *กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา. หน้า 39.

¹⁰ อภิรดี โพธิ์พร้อม. (2554). การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน หนทางสู่ความเป็นธรรมทาง สังคมอย่างยั่งยืน (ตอนที่ 2). *วารสารยุติธรรมปริทัศน์*, 5 (6), หน้า 11-12.

¹¹ พิชญา เหลืองรัตนเจริญ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 102.

รับรองได้มีการตระหนักถึงสิทธิเด็กอย่างกว้างขวางโดยคำนึงถึงตัวเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เกิดกระทำความผิดหรือตกเป็นเหยื่อจากการกระทำความผิด โดยในกรณีที่เด็กกระทำความผิดรัฐที่ให้การรับรองตามอนุสัญญาฉบับนี้ต้องมีมาตรฐานด้านนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการที่มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่กระทำความผิดทั้งในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาคดีรวมถึงการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาโดยกฎหมายต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดไว้ดังนี้

(1) กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลังกล่าวคือ จะนำบทกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลังและมีโทษทางอาญาย้อนหลังไปลงโทษแก่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำความผิดนั้นไม่ได้ รวมถึงการนำบทบัญญัติของกฎหมายที่มีโทษหนักไปลงโทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นก่อนไม่ได้เช่นกันโดยเป็นไปตามอนุสัญญาฯ ข้อ 40 2 (เอ)

(2) ข้อสันนิษฐานว่าบุคคลย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของอนุสัญญาสิทธิเด็กข้อ 40 “เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาหรือตกเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดกฎหมายอย่างน้อยที่สุดจะต้องได้รับหลักประกันดังนี้ (1) ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมาย...”

(3) ต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก กล่าวคือรัฐจะเลือกปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือตกเป็นผู้ต้องหาไม่ได้ ตามข้อ 2 (2) แห่งอนุสัญญาสิทธิเด็ก “รัฐภาคีพึงดำเนินการทั้งปวงเพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับความคุ้มครองจากการปฏิบัติไม่ว่ากรณีใดๆ” ฉะนั้นในกรณีที่เด็กกระทำความผิดเหมือนกันย่อมได้รับการปฏิบัติจากรัฐเหมือนกัน

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามหลักเกณฑ์ มาตรา 86 ต้องอยู่ในเงื่อนไขการคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน เว้นแต่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 87¹² และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ เมื่อการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเสร็จสิ้นแล้วจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย¹³

¹² พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 87.

¹³ เรื่องวิทย์ เตชะอินทร์. (2553). *กฎหมายครอบครัวฉบับใหม่ ประชาชนได้อะไร*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

3.1.3 การพิจารณาอายุเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด¹⁴

หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และได้มีการให้คำนิยามของคำว่า เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ และเยาวชนหมายถึงผู้ที่อายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสซึ่งโดยหลักทั่วไปแล้ว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้แก่สังคม ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกนำตัวมาลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่สำหรับกรณีของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดจะมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กไว้เป็นการเฉพาะที่ต่างจากผู้ใหญ่ โดยศาลอาจจะไม่ลงโทษเด็ก หรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและช่วงอายุของผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ดังที่ประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติไว้ อาทิ เด็กอายุไม่เกิน 10 ปีกระทำความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ หรือ เด็กอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจจะว่ากล่าวตักเตือนหรือส่งตัวไปยังสถานฝึกอบรมหรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรหรือ กรณีที่ผู้ที่มีอายุ 15 ปีแต่ต่ำกว่า 18 ปีกระทำความผิดศาลอาจลดโทษให้กึ่งหนึ่งหรืออาจใช้วิธีการเดียวกับเด็กอายุเกิน 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีก็ได้แล้วแต่กรณี¹⁵

นอกจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนยังมีกรณีที่กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชนไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 74 เด็กอายุกว่าสิบปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้

(2) ถ้าศาลเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปีและกำหนดจำนวนตามที่สมควรซึ่งบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละหนึ่งหมื่นบาทในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น

¹⁴ อภิรดี โพธิ์พร้อม. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 10. หน้า 11-12.

¹⁵ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน*. ปีที่ 2.

ฉบับที่ 3. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.m-society.go.th/article_attach/9879.pdf. [2559, 27 มีนาคม]

ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้นก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไป โดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(3) ในกรณีที่มีมอบตัวเด็กให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม (2) ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าว

(4) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้ หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองและบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควร เพื่อดูแล อบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอมในกรณีเช่นนี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครอง เฉพาะเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่ และจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือให้ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นก็ได้ หรือ

(5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (2) (3) (4) และ (5) นั้นถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการ หรือบุคคล หรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้นหรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

การวางเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา มีดังนี้
เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำความกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด กระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

มาตรา 75 ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบ และสิ่งอื่นที่พึงเกี่ยวกับผู้นั้นในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

ในกรณีที่จำเลยเป็นเด็กศาลไม่อาจลงโทษได้จึงได้แต่กำหนดวิธีการสำหรับเด็กตามมาตรา 74 ดังกล่าวข้างต้นส่วนจำเลยที่เป็นเยาวชนศาลจะกำหนดโทษก่อนแล้วพิจารณาว่าสมควรเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการตามมาตรา 74 หรือไม่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ บัญญัติเรื่องการเปลี่ยนโทษดังนี้

มาตรา 142 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังต่อไปนี้

(1) เปลี่ยนโทษจำคุก หรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(2) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยจะกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา 138 ด้วยหรือไม่ก็ได้ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 138 วรรคสอง และวรรคสาม และมาตรา 139 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหา และพฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าควรจะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (1) ต่อไปอีกหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์แล้ว ให้ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำ ตามเวลาที่ศาลกำหนด

มาตรา 138 ในกรณีที่ศาลพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำให้กระทำผิด และเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนนั้น ศาลจะว่ากล่าวตักเตือนเด็กหรือเยาวชนรวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนก็ได้ ถ้าจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วยก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อ ไว้ในคำพิพากษาเท่าที่จำเป็นดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่ หรือท้องที่ใดอันอาจชักนำให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำผิด

(2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจชักนำไปสู่การกระทำผิด

(4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนประพฤตินอ้านอานนำไปสู่การกระทำผิด

(5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาล พนักงานคุมประพฤติ หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นครั้งคราว

(6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม รับคำปรึกษาแนะนำ รับการรักษาแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ประกอบสัมมาชีพ หรือให้เด็กหรือเยาวชนเข้ารับการอบรมศีลธรรม จริยธรรม และหน้าที่พลเมือง

7) ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลหรือองค์การที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้น กระทำหรือห้ามมิให้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนตามที่ศาลกำหนด

(8) กำหนดเงื่อนไขเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

ในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่จะให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามวรรคหนึ่งนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏจากรายงานของบุคคลตามมาตรา 139 วรรคหนึ่งว่าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวแก่การ

กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพจน์เด็กหรือเยาวชนนั้น ได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร อาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใด หรือทุกข้อก็ได้ หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติมก็ได้

3.1.4 ประเภทคดีที่เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครอง

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาการที่จะทำให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับลงด้วยการใช้สิทธิของผู้เสียหายที่จะถอนคำร้องทุกข์ถอนฟ้อง หรือยอมความโดยไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิดอีกต่อไป โดยส่วนใหญ่ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยมองไปที่การแสดงเจตนาของผู้เสียหายเป็นหลักว่า ผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือไม่ อีกทั้งยังมองว่าการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายเป็นเพียงการเยียวยาเพื่อบรรเทาผลร้ายเท่านั้น¹⁶ โดยในการศึกษานี้ได้แยกคดีอาญาออกเป็นสองประเภทดังนี้

1) คดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว หากผู้เสียหายยินยอมที่จะไม่ประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษก็จะทำให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับลงโดยการถอนคำร้องทุกข์ถอนฟ้องยอมความกัน โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

2) ความผิดต่อแผ่นดินหรือความผิดอันมิอาจยอมความได้ ความผิดประเภทนี้ ผู้เสียหายมิได้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการยอมความเพราะเป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยเยียวยาที่เหมาะสมเพียงใดหรือแม้แต่แถลงต่อหน้าศาลว่า ตนไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้เสียหายอีกต่อไปก็ไม่ทำให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปแต่อย่างใดแต่อาจเป็นการบรรเทาผลร้ายให้แก่ผู้เสียหายและศาลอาจใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลยในคดีอาญาในสถานเบาได้

สำหรับคดีอาญาที่กระทำโดยเด็กหรือเยาวชนนั้นหากมีการจัดกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีร่วมกับผู้ใหญ่ ย่อมเป็นการไม่เหมาะสม เพราะคดีผู้ใหญ่ต้องดำเนินการพิจารณาคดีอย่างเคร่งครัดตามกฎหมาย และมุ่งที่จะทำการสืบพยานหลักฐานให้แน่ชัด เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา แต่แนวความคิดในการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด นั้น มีเจตนารมณ์ที่สำคัญคือ สรรหาความยุติธรรมเฉพาะตัวบุคคลกับการหาทางแก้ไขปัญหามวลบุคคลเฉพาะรายดังที่ Paul W. Tappan ได้อธิบายไว้ว่า “ศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นวิวัฒนาการก้าวใหม่ ที่แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงเจตนารมณ์ของความยุติธรรมทางสังคม ถือเป็นศาลระบบแรกหรือระบบเดียวที่กระบวนการพิจารณาพิพากษาประกอบไปด้วยกฎหมาย และวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์ที่

¹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3680/2553. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.deka2007.supremecourt.or.th>. [2559,28 กุมภาพันธ์]

เกี่ยวกับพฤติกรรมของคนเช่นชีววิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยาทั้งนี้ เนื่องจากหลักการที่เป็นที่ยอมรับกันว่า คำพิพากษามายอย่างเดียวนั้นไม่อาจจะมีเหตุผลอย่างเพียงพอในอันที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาด้านความประพฤติของเด็กและเยาวชนได้¹⁷ ดังนั้นอำนาจการพิจารณาและพิพากษาคดีในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญานั้นเป็นของศาลคดีเด็กและเยาวชนในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดกฎหมาย และเด็กหรือเยาวชนประพฤติไม่สมควรแก่วัย เช่น เข้าไปในสถานที่เรียมย์เวลากลางคืนแต่ในทางปฏิบัติเด็กหรือเยาวชนที่ประพฤติตัวไม่สมควรแก่วัยจะอยู่ในอำนาจคุ้มครองดูแลของฝ่ายบริหาร โดยจะไม่นำมาพิจารณาคดีในศาล เพราะเป็นคดีที่ไม่มีความผิดในตัวเองแต่อาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมในอนาคตได้จึงต้องทำการป้องปรามเพื่อมิให้เป็นปัญหาในอนาคตต่อไป

3.1.5 ลักษณะคดีที่นำมาตราการพิเศษมาใช้¹⁷

การนำเด็กออกจากกระบวนการพิจารณาทางอาญาในชั้นก่อนฟ้องนั้นได้บัญญัติไว้ในในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดีเมื่อคำนึงถึงอายุประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะและเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้วหากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติและหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนอาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทาทดแทนหรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคมแล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาทั้งนี้การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจตามวรรคหนึ่งแล้วหากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ส่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือสั่งดำเนินคดีต่อไปและให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงาน

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว, พ.ศ. 2553, มาตรา 86.

อัยการให้พนักงานสอบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบหากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวและให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวได้ทันที ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร

ศาลต้องมีคำสั่งตามวรรคสามภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานทั้งนี้ ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการของศาลด้วยแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรานี้ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย

โดยคดีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 5 ปีจะมีโทษปรับหรือไม่ก็ตาม กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้ เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษที่เกิดจากความผิดโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษผู้กระทำความผิดต้องสำนึกในการกระทำก่อนที่จะมีการฟ้องคดีให้ผู้อำนวยการสถานพินิจจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นปฏิบัติเพื่อบรรเทาทดแทนหรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชุมชนแต่ก่อนที่จะมีการจัดทำแผนขึ้นผู้เสียหายหรือเด็กหรือเยาวชนต้องให้ความยินยอมหลังจากนั้นต้องนำเสนอต่อพนักงานอัยการหากพนักงานอัยการตรวจสอบแผนแล้วเกิดความสงสัยสามารถสอบถามจากผู้อำนวยการสถานพินิจได้ถ้าไม่เห็นชอบสั่งให้แก้ไขใหม่ได้สั่งให้แก้ไขใหม่ได้หรือสั่งดำเนินการต่อไปให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งให้พนักงานสอบสวนทราบถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนแล้วเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ากระบวนการจัดทำแผนไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ศาลสั่งตามที่เห็นสมควรศาลต้องสั่งภายใน 30 วันนับแต่รับรายงานศาลต้องสั่งภายใน 30 วันนับแต่รับรายงาน

ผู้ที่เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแผนจะถูกกำหนดโดยผู้อำนวยการสถานพินิจได้แก่เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดผู้เสียหายนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ถ้าหากเห็นสมควรจะเชิญผู้แทนชุมชนหรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือพนักงานอัยการเข้าร่วมพิจารณาทำแผนก็ได้แต่ต้องให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่เด็กหรือเยาวชนนั้นรับสารภาพ

ลักษณะของแผนต้องไม่เป็นลักษณะจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิของทั้งผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเว้นแต่เพื่อประโยชน์หรือเพื่อคุ้มครองสาธารณะระยะเวลาที่จะกำหนดให้ปฏิบัติตามแผนนั้นต้องไม่เกิน 1 ปีหากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามแผนผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรายงานต่อพนักงานอัยการให้ทราบเพื่อดำเนินคดีต่อไป หากเด็กหรือเยาวชนนั้นปฏิบัติตามแผนครบถ้วน ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรายงานพนักงานอัยการเพื่อสั่งไม่ฟ้อง คำสั่งไม่ฟ้องถือว่าเป็นที่สุดสิทธิภาคคืออาญาไม่ฟ้องเป็นอันระงับไปโดยไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องเป็นคดีแพ่งจากนั้นผู้อำนวยการสถานพินิจต้องรายงานให้ศาลทราบในระหว่างที่มีการจัดทำและปฏิบัติตามแผนนั้นพนักงานอัยการพนักงานสอบสวน ต้องงดสอบปากคำทุกฝ่าย

ส่วนกรณีในชั้นหลังฟ้องถ้าเด็กหรือเยาวชนที่ประพฤติดังกล่าวไม่สมควรแก้ไข ไม่มีลักษณะที่จะนำมาตราการพิเศษมารับใช้เพราะเป็นคดีที่ไม่มีคามผิดในตัวเองแต่อาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมในอนาคตได้เท่านั้น จึงต้องทำการป้องปรามเพื่อมิให้เป็นปัญหาในอนาคตต่อไป

จากข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี ข้อ 5 ให้ใช้มาตรการพิเศษแทนการลงโทษทางอาญา ในกรณีในคดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดศาลอาจมีคำสั่งให้นำวิธีการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูมาใช้ได้ ภายใต้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) คดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินยี่สิบปีไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามกรณีเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันหรือกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ถือข้อหาที่มีอัตราโทษสูงสุดเป็นเกณฑ์

(2) เด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ

(4) ผู้เสียหายยินยอมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

(5) โจทก์ไม่คัดค้าน

(6) พฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร

(7) เด็กหรือเยาวชนมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนความประพฤติจากกลับตนเป็นคนดีได้

(8) มีแนวโน้มว่าผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายตามสมควร ในกรณีที่มีเด็กหรือเยาวชนหลายคนถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีเดียวกันให้พิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นรายบุคคล

3.2 การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในการกระทำ ความผิดในชั้นก่อนฟ้องคดีของต่างประเทศ

3.2.1 ขอบเขตการคุ้มครองเด็กและเยาวชนประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁸

มีวิวัฒนาการระบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมากกว่า 100 ปีในยุคแรกเด็กและเยาวชน ถูกดำเนินคดีเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และยังรวมกับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ จนกระทั่งในศตวรรษที่ 20 ช่วง ค.ศ.1940 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการพัฒนาวิธีดำเนินคดีอาญา กับเด็กและเยาวชนโดยให้มีการแยกพิจารณา ระหว่างผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่รวมตลอดไปถึงสถานที่คุมขังต่อมาช่วงกลางศตวรรษที่ 20 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ได้มีการนำยุติธรรมทางเลือก ภายใต้นโยบายที่ว่า ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่เพราะการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็กและเยาวชนที่มีความผิดปกติ หรือมีอาการป่วยทางจิต ส่งผลให้เด็ก หรือเยาวชน มีศักยภาพในด้านการก่ออาชญากรรมเช่นเดียวกันกับผู้ใหญ่ที่เกิดความบกพร่อง ด้าน การเรียนรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงนำมาสู่การกำหนดข้อกฎหมายอันเป็นการคุ้มครองสิทธิ ให้แก่เด็ก และเยาวชน ที่กระทำความผิดโดยในปัจจุบันแต่เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งการปกครอง ออกเป็นสหพันธรัฐ และมลรัฐใช้ระบกกฏหมาย แบบคอมมอนลอว์¹⁹ โดยมีพนักงานอัยการเท่านั้น เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ฟ้องร้องคดีอาญาต่อศาล²⁰ ในนามของประชาชนและยังเป็นผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในทางอาญา²¹ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่แนะนำลูกขุน

¹⁸ พิษญา เหลืองรัตนเจริญ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 150-157.

¹⁹ เทพ สามงามยา. (2550). *หลักการพื้นฐานที่เหมาะสมในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 22.

²⁰ ประเภทของช่วงความผิดอาญาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ Felony หมายถึง ความผิดซึ่งมีอัตราโทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกในเรือนจำของรัฐเกินกว่า 1 ปี Misdemeanor หมายถึงความผิดอื่นๆ ที่นอกเหนือจาก Felony รวมถึงคดีความผิดเล็กน้อย Petty offense ซึ่งมักเป็นโทษปรับหรือจำคุกกักขังในระยะเวลานั้นๆ

²¹ พนักงานอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกาถือได้ว่าเป็นหัวหน้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน เพราะ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกา มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจของตนสูงมาก ตำรวจจะพิจารณาถึงลักษณะความ ร้ายแรงของการกระทำความผิด ความเสียหายต่อเหยื่ออาชญากรรม ร่องรอยพยานหลักฐานที่สามารถนำไปสู่ความ สัมฤทธิ์ผลในการสืบสวนสอบสวน แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนมีจำนวนจำกัดจึงไม่ สามารถทำการสอบสวนได้ทุกคดี จึงเลือกที่จะพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของคดีซึ่งจะขึ้นอยู่กับเขตท้องที่เป็น สำคัญ ดังนั้น ถ้าพนักงานสอบสวนเห็นว่า การสืบสวนสอบสวนต่อไปจะไม่เกิดประโยชน์ ก็สามารถให้ดุลพินิจใน

และคณะลูกขุนใหญ่²² อันเป็นลักษณะการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งแต่สหพันธรัฐและมลรัฐจะมีความแตกต่างกันอาทิคดี In re Gault 387 U.S.; 87 S.Ct. 1428; 18 L.Ed.2d 527 (1967) ได้วางหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาไว้ทำให้ทราบว่าเด็กได้รับการพิจารณาโดยอาศัยหลักการ Due Process of law จากศาล คดีนี้ข้อเท็จจริงมีว่านาย Gerald Gault อายุประมาณ 15 ปีถูกกล่าวหาในคดีโทรศัพท์ลามกซึ่งข้อหานี้มีอัตราโทษปรับไม่เกิน 50 เหรียญสหรัฐ หรือจำคุกไม่เกิน 2 เดือน แต่ศาลคดีเด็กของมลรัฐอริโซนาได้ส่งตัว Gault ไปรับการอบรมจนบรรลุนิติภาวะในคดีนี้ไม่มีหมายความแตกต่าง ต่อมาศาลได้ตั้งคำถามได้ว่าถูกนำขึ้นพิจารณาในศาลสูงของสหรัฐอเมริกาอีกครึ่งหนึ่งและศาลได้มีคำพิพากษาไม่เห็นพ้องกับคำพิพากษาของศาลคดีเด็กของมลรัฐอริโซนาโดยให้เหตุผลว่า Gault ไม่ได้รับ Due Process of law ซึ่งเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 ซึ่งให้มีหลักประกันว่าไม่มีใครรวมทั้งเด็กสามารถถูกตัดสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินโดยปราศจาก Due Process of law คำตัดสินนี้ทำให้มั่นใจว่าเด็กจะต้องได้รับ Due Process of law จากศาลคดีเด็กในคดีนี้ศาลได้วางหลักเรื่องสิทธิของเด็กที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาในชั้นสอบสวน คือสิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหา สิทธิที่จะปรึกษาทนายความสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์แก่ตนและสิทธิที่จะไม่ให้การส่วนสิทธิของเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นจำเลยคือสิทธิในการเผชิญหน้ากับพยานและสิทธิที่จะถามค้าน เป็นต้น

ตาม Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซิน ได้กำหนดถึงสิทธิเด็กหรือเยาวชนที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา ตามแนวทางจากคดีของ In re Gault ที่ศาลได้วางหลักไว้หลายประการเพื่อนำมาปรับใช้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในชั้นสอบสวนโดยมีสาระสำคัญดังนี้²³

การไม่สืบสวนต่อไปได้ดังนั้นเมื่อพนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจในการไม่สืบสวนต่อไปรัฐจึงต้องสร้างองค์กรขึ้นมาเพื่อที่จะตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ จึงมอบหน้าที่ให้พนักงานอัยการ เป็นผู้กลั่นกรองคดีอีกชั้นหนึ่งหรือควบคุมการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งโดยปกติ เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องนำผู้ต้องหาไปให้อัยการเพื่อยื่นคำฟ้องต่อศาลโดยเร็ว ในบางท้องถิ่นตำรวจจะนำคดีไปรายงานต่อพนักงานอัยการให้ทราบภายในประมาณ 6-8 ชั่วโมง หรือ 24-48 ชั่วโมง หลังจากนั้นพนักงานอัยการก็จะดำเนินการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนและตรวจสอบพยานหลักฐาน ถ้าอัยการเห็นว่าคดีนั้นพยานหลักฐานไม่เพียงพออัยการก็จะสั่งไม่ฟ้องต่อไป

²² รุ่งเรือง ฤตยพงษ์. (2534). ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา. *วารสารอัยการ*, 25 (20), หน้า 36.

²³ ประภาส อวยชัย. (2515). *บทบาทศาลในคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิชาสังคมจิตวิทยา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.library.coj.go.th/indexarticlesearch.php. [2559, 20

1. สิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาสิทธิข้อนี้คำพิพากษาของคดี In re Gault ได้รับการรับรองว่าเด็กและครอบครัวของเด็กจะได้รับการบอกกล่าวว่าเขาถูกกล่าวหาในข้อหาใดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดี การแจ้งข้อกล่าวหาเป็นขั้นต้นก่อนการเริ่มสอบปากคำ อันเป็นคนละกรณีกับการแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือผู้ควบคุมเด็กตามกฎหมายทราบในมลรัฐวิสคอนซินตาม Juvenile Justice Code กำหนดให้เด็กและครอบครัวของเด็กที่ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งให้ทราบถึงข้อกล่าวหาเช่นเดียวกัน โดยหากเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมเด็กมิได้ปล่อยตัวเด็กไปทันทีและเตรียมส่งตัวเด็กไปให้พนักงานแรกจับ เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมเด็กต้องทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรถึงข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล ในการสนับสนุนผลของการจับกุมเด็กและจะต้องให้สำเนาเอกสารดังกล่าวแก่เด็กและพนักงานแรกจับคนละชุด

2. สิทธิที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายเด็กจะได้รับการแจ้งสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองโดยให้คำปรึกษาในคดีจากทนายความและหากเด็กไม่มีเงินจ้างทนายความศาลต้องแต่งตั้งทนายความให้แก่เด็กซึ่งเป็นการวางบรรทัดฐานจากคำพิพากษาของ In re Gault โดยได้รับรองสิทธิดังกล่าวไว้ใน Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซินเมื่อเด็กหรือเยาวชนตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับคำปรึกษาทันทีในกรณีดังกล่าวผู้ถูกกล่าวหาสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ก็ได้ นอกจากนี้เด็กที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปอาจละสิทธิที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายได้โดยต้องรู้และสมัครใจ

3. สิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฎิปักษ์แก่ตนเองและสิทธิที่จะไม่ให้การเด็กต้องได้รับการแจ้งว่าเขามีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามหรือให้การใดๆที่อาจเป็นปฎิปักษ์กับตัวเอง สิทธินี้เป็นอีกสิทธิหนึ่งที่คำพิพากษาคดี In re Gault ให้การรับรอง ซึ่งสิทธิตาม Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซินได้ให้การรับรองเช่นกัน

4. สิทธิที่จะถูกควบคุมโดยแยกจากผู้ใหญ่ ในประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดหลักการเกี่ยวกับการควบคุมตัวไว้ว่า เด็กซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาจถูกควบคุมในสถานที่สำหรับเด็กหรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมตามที่อัยการสูงสุดได้กำหนดไว้เท่านั้น หรือให้ควบคุมตัวเด็กไว้ในบ้านอุปถัมภ์ หรือสถานที่ในชุมชนหรือใกล้เคียงกับชุมชนที่เด็กเคยอาศัยอยู่ อัยการสูงสุดจะต้องไม่ควบคุมหรือจำกัดบริเวณเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไว้ในสถานที่ซึ่งเด็กหรือเยาวชนจะสามารถพบกับนักโทษหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ได้และจะไม่ทำการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับเด็กหรือเยาวชนที่ถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิด เด็กที่อยู่ในความควบคุมจะต้องได้รับอาหาร ความอบอุ่น แสงสว่าง เตียนนอน เสื้อผ้า สันทนาการ การศึกษา และการรักษาพยาบาลที่จำเป็นต่อร่างกายและจิตใจหรือการดูแลรักษาอื่นๆอย่างเพียงพอการควบคุมในลักษณะที่จะต้องแยกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่ หรือจากเด็กและเยาวชนที่ศาลได้พิพากษา

แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กและเยาวชนเหมือนกันก็ตาม เพื่อป้องกันผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะไปเรียนรู้พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอื่น

ใน Juvenile Justice Code ของมลรัฐวิสคอนซินยังให้อำนาจกับพนักงานแรกรับเป็นผู้กำหนดสถานที่ในการควบคุมตัวเด็ก ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นการเฉพาะราย เช่นควบคุมไว้ในบ้านของเด็กเองภายใต้การดูแลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือบ้านอุปถัมภ์ หรือเรือนจำ แต่จะต้องมีการแยกห้องขังระหว่างผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนออกจากผู้ต้องขังที่เป็นผู้ใหญ่

5. สิทธิที่เด็กจะได้กลับไปอยู่กับบิดามารดาในหลายมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นในมลรัฐวิสคอนซินจะไม่มีการประกันตัวเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เพราะเด็กต้องได้รับการปล่อยตัวโดยมอบให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กอย่างรวดเร็วทันทีที่เป็นไปได้แต่บางรัฐเช่น มลรัฐโคโลราโด ยังคงมีการใช้วิธีการประกันตัวเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพราะกฎหมายเด็กของมลรัฐดังกล่าวมีข้อจำกัดไม่ให้ควบคุมเด็กไว้ในระหว่างการพิจารณาคดีดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าในมลรัฐวิสคอนซินถือว่าการส่งมอบตัวเด็กกลับคืนสู่อบิดามารดาเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในโดยให้ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องจัดการให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุดและให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนใช้เวลาอยู่ในกระบวนการยุติธรรมให้น้อยที่สุดแต่มลรัฐโคโลราโดให้ใช้วิธีการประกันตัวโดยมิได้กำหนดให้ต้องส่งมอบตัวเด็กให้แก่พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองในทันทีอันทำให้ถ้าไม่มีการประกันตัวเด็กจะต้องอยู่ในความดูแลของหน่วยงานภาครัฐไปเรื่อย ๆ อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งมิใช่เป็นการยังประโยชน์ที่แท้จริงให้แก่เด็ก ความแตกต่างดังกล่าวจะสังเกตได้ว่าในแต่ละมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาให้คุณค่ากับการดูแลและคุ้มครองเด็กที่มีความแตกต่างกันอันนำมาซึ่งการคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่ไม่เท่าเทียมกัน

3.2.2 ขอบเขตการคุ้มครองเด็กและเยาวชนประเทศแคนาดา

ในประเทศแคนาดา²⁴ เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดในทางอาญาเป็นปัญหาสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกันในการเมืองของประเทศ สาเหตุมาจากวิธีการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะใช้การดำเนินคดีแบบเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญาปกติได้และอย่างไรคือความเหมาะสมในการดำเนินคดีที่แท้จริง การดำเนินการหรือลงโทษถือเป็นประเด็นสำคัญอยู่ในขณะนี้รวมตลอดไปถึงการนำวิธีแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอันเป็นสิ่งที่นานา

²⁴ พิษญา เหลืองรัตนเจริญ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 105-108.

อารยประเทศเชื่อกันว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาปรับใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเริ่มมีขึ้นในปี ค.ศ. 1908 โดยใช้ชื่อว่า Juvenile Delinquents Act (JDA) ต่อมาในปี ค.ศ. 1982 ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้วเปลี่ยนชื่อมาเป็น Young Offenders Act (YOA) และในปี ค.ศ. 2003 ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยโดยใช้ชื่อว่า Youth Criminal Justice Act (YCJA) อย่างไรก็ตามกฎหมาย Youth Criminal Justice Act (YCJA) ก็ยังมีการแก้ไขปรับปรุงจนกระทั่งวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 2010 จึงได้มีการบังคับใช้กฎหมายฉบับแก้ไขดังกล่าวแต่ก็ยังคงใช้ชื่อว่า Youth Criminal Justice Act (YCJA)เช่นเดิม

ในปี (ค.ศ. 1908-1984) ได้มีการบังคับใช้กฎหมาย Juvenile Delinquents Act (JDA) อันถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงปรัชญาแนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก²⁵ เหตุที่กล่าวเช่นนั้นเป็นเพราะการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1908 จะพิจารณาแบบเดียวกันกับผู้ใหญ่กล่าวคือผู้กระทำความผิดจะได้รับการสอบสวนตั้งแต่ในชั้นพนักงานสอบสวนจนมาถึงการสั่งฟ้องโดยพนักงานอัยการรวมตลอดไปถึงการพิจารณาและพิพากษาโดยศาลซึ่งจะไม่มีแยกห้องสอบสวนหรือสถานที่กักขังหรือห้องพิจารณาระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่แต่อย่างไรก็ดีภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมาย Juvenile Delinquents Act (JDA) ไประยะหนึ่งได้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนบางประการ เช่น ดุลยพินิจของผู้พิพากษาในการกำหนดโทษอายุของผู้กระทำความผิดกับโทษที่ได้รับซึ่งในแต่ละพื้นที่ในประเทศแคนาดามีความแตกต่างกัน จึงนำมาสู่การแก้ไขกฎหมายในระยะต่อมา

ในช่วง ค.ศ. 1984-2003 ได้บังคับให้ใช้กฎหมาย Young Offenders Act (YOA) เป็นกฎหมายที่ใช้แทนที่กฎหมาย Juvenile Delinquents Act (JDA) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากประเด็นที่หนึ่ง คือ การใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษของผู้พิพากษาศาลเยาวชนยังขาดความ

²⁵เมื่อมีการบังคับใช้ Juvenile Delinquents Act (JDA) ได้มีการนำเรื่องรัฐสวัสดิการมาใช้ในยุคดังกล่าว โดยอยู่ภายใต้แนวความคิดที่ว่า “การดูแลและการฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองเด็กเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นเมื่อเด็กกระทำความผิดจะต้องได้รับการรักษาโดยไม่ถือว่าเด็กเป็นอาชญากรรม แต่การที่เด็กกระทำความผิดนั้นถือว่าการทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์” ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวความคิดเชิงบวกแก่ผู้กระทำความผิด และจากแนวความคิดดังกล่าวทำให้เกิดการแยกศาลพิจารณาพิพากษาคดีกระทำความผิดที่เป็นเด็กกับผู้ใหญ่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนจะใช้หลักการในการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการนำเด็กมาลงโทษ หลีกเลี่ยงการกักขังเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี จัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชน เช่น พนักงานคุมประพฤติ หรืออาสาสมัครโดยมีการกำหนดมาตรการทางเลือกต่างๆ แทนการลงโทษเด็ก รวมตลอดไปถึงให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ไขและรับผลของผู้กระทำความผิดนั้นด้วย

แน่นอนและชัดเจนจึงทำให้เกิดมุมมองที่ว่ากฎหมาย Juvenile Delinquents Act (JDA) ไม่สามารถรักษาสีทึบของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนได้อย่างแท้จริง และประเด็นที่สองคือกฎหมาย Young Offenders Act (YOA) ได้มีการพัฒนาขึ้นจนเกิดความชัดเจนในเรื่องของการเยียวยาต่อสังคมโดยไม่แต่เพียงผู้กระทำความผิดยอมรับผิดแต่เพียงอย่างเดียวแต่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนจะต้องสำนึกถึงการกระทำความผิดของตนเองและมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมไม่เน้นการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิด²⁶ อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมาย Young Offenders Act (YOA) ก็ยังมีการถกเถียงกันในเรื่องของคดีอาญาที่มีโทษเล็กน้อยโดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่มีอำนาจในการจัดการกับผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่ที่ทำให้เกิดความล่าช้าและจะต้องยอมให้เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มระบบจึงได้มีการเสนอแนะว่าในคดีความผิดเล็กน้อยถ้าเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดรับสารภาพควรจะมีมาตรการอื่นๆในการจัดการกับบุคคลดังกล่าวและยังเสนอให้หลีกเลี่ยงการลงโทษต่อบุคคลดังกล่าวแต่การใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดีอาญาจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของสังคมโดยสังคมต้องได้รับความปลอดภัย มีการลดจำนวนผู้กระทำความผิดและผู้กระทำความผิดซ้ำและการลงโทษจะต้องได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด²⁷

ต่อมาปี ค.ศ. 2003 ได้มีการยกเลิกกฎหมาย Young Offenders Act (YOA) แล้วเปลี่ยนมาเป็น Youth Criminal Justice Act (YCJA)²⁸ ซึ่งมีความทันสมัยมากขึ้นโดยกฎหมายฉบับดังกล่าวได้เน้นในเรื่องการใช้มาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีอาญาโดยปกติเช่นการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนซึ่งมาตรการดังกล่าวให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการส่งผู้กระทำความผิดไปที่หน่วยงานของรัฐเพื่อรับคำปรึกษา หรือส่งตัวไปยังชุมชนเพื่อทำการแก้ไข

²⁶ นักจิตวิทยาเชื่อว่า การที่เด็กหรือเยาวชนได้รับคำพิพากษาให้รับโทษจำคุก เมื่อเข้าไปอยู่ในสถานที่คุมขังแล้วจะทำให้เสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำเพราะที่คุมขังเป็นที่บ่มเพาะพฤติกรรมเรียนรู้อากการกระทำความผิดของผู้ต้องขังอื่น

²⁷ พิษญา เหลืองรัตนเจริญ. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 6. หน้า 105 -108.

²⁸ สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย Young Offenders Act (YOA) อันเนื่องมาจากในปี ค.ศ. 1986 ได้มีการจำคุกเยาวชนที่กระทำความผิดเล็กน้อยๆนานเกินกว่า 3 ปีต่อมาในปี ค.ศ. 1992 ศาลได้พิพากษาให้เยาวชนผู้กระทำความผิดร้ายแรงจำคุก 3-5 ปี โดยถูกพิพากษาในศาลผู้ใหญ่ซึ่งขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กและเยาวชนและต่อมาในปี ค.ศ. 1995 ศาลได้พิพากษาให้เยาวชนผู้กระทำความผิดร้ายแรงจำคุกถึง 10 ปีและได้มีการโอนคดีไปพิจารณายังศาลอาญาซึ่งผู้กระทำความผิดมีอายุเพียง 16 ปี ซึ่งควรพิจารณาคดีดังกล่าวที่ศาลเยาวชนโดยเหตุที่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้โดยตรง

บำบัดฟื้นฟูหรือส่งตัวกลับไปยังครอบครัว โดยมาตรการดังกล่าวไม่มุ่งเน้นจับกุมเด็กหรือเยาวชน แต่ถ้าเป็นมาตรการทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรงแต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดร้ายแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องส่งผู้กระทำความผิดไปยังศาลเพื่อดำเนินการต่อไป กฎหมายฉบับดังกล่าวมีหลักการ ในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนโดยยึดหลักในบางส่วนแบบเดียวกันกับกฎหมาย Juvenile Delinquents Act (JDA) นั่นก็คือในส่วนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมอย่างบุคคลที่มีคุณภาพต่อมาปี ค.ศ. 2011 กฎหมาย Youth Criminal Justice Act (YCJA) ได้มีการแก้ไขหลักการบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบทของประชาชนในสังคมและบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 2011 ฉบับแก้ไขชื่อเดิม

นอกจากสิทธิต่างๆตามกฎหมาย Youth Criminal Justice Act (YCJA) ในช่วงต้นซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะแล้ว ผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิดอาญาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนยังได้รับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ (Constitution Act 1982) อาทิ สิทธิที่จะมีชีวิต มีเสรีภาพและความมั่นคงมีเสรีภาพในการค้นหาความจริงสิทธิที่จะไม่ถูกคุมขังหรือจำคุกโดยพลการสิทธิที่จะได้รับคำปรึกษาทางด้านกฎหมายอันถือเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐาน สิทธิในทางอาญาและสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด สิทธิที่จะไม่ต้องรับโทษที่ทารุณโหดร้ายและผิดปกติสิทธิที่จะไม่ได้รับผลร้ายจากพยานหลักฐานที่ไม่ชอบและสิทธิในการมีล่ามในการดำเนินคดีในศาลเป็นต้น

3.2.3 ขอบเขตการคุ้มครองเด็กและเยาวชนประเทศนิวซีแลนด์

ในประเทศนิวซีแลนด์²⁹ ปรากฏว่ามีการนำเด็กและเยาวชนจำนวนมากไปควบคุมไว้ในสถาบัน ซึ่งเป็นการทำลายเด็กและเยาวชน อีกทั้งการป้องกันการกระทำผิดยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่เป็นธรรมอย่างมากจึงมีข้อสรุปว่าการนำเด็กและเยาวชนจำนวนมากไปควบคุมตัวไว้ในสถานที่คุมขังซึ่งเป็นสถานพินิจซึ่งไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำความผิดและไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“การหันเหคือออกจาก การดำเนินคดีในศาล”ในประเทศนิวซีแลนด์ มีความเชื่อมโยงกับแนวคิด “ความยุติธรรม”คือการเน้นไปที่การลงโทษเล็กน้อยหลีกเลี่ยงกระบวนการยุติธรรม

²⁹ ธนกมล สุญทุกข์. (2553). *การนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้กับเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 53-67.

และกระบวนการยุติธรรมทำให้เสียชื่อเสียงรวมถึงการหลีกเลี่ยงการใช้สถาบันต่างๆนอกเสียจากมีความจำเป็นเพื่อป้องกันสาธารณชน

ประเทศนิวซีแลนด์มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เรียกว่ากฎหมาย Children, Young Persons and Their Families Act 1989 ซึ่งได้ให้คำจำกัดความคำว่า“เด็ก”หมายถึง เด็กชายหรือเด็กหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีส่วน“ผู้เยาว์”คือผู้ที่มีอายุกว่า 14 ปีแต่ไม่เกิน 17 ปีทั้งนี้ไม่รวมถึงบุคคลที่ได้สมรสแล้ว³⁰ เพราะฉะนั้นกฎหมายฉบับนี้จะไม่ใช่บังคับแก่บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ถ้าอายุกว่า 17 ปีขึ้นไปก็ต้องใช้กฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับผู้ใหญ่และ ถูกลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำความผิดโดยจะต้องถูกดำเนินคดีในศาลอาญา

สำหรับบุคคลที่ได้กระทำความผิดในขณะที่ยังเป็นผู้เยาว์แต่ตกเป็นผู้ต้องสงสัยหรือเป็นผู้ ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเมื่อมีอายุเกินกว่า 17 ปีแล้วก็ยังถือว่าอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาล เยาวชนอยู่ และสามารถนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้บังคับ

สำหรับเด็กอายุ 10 ถึง 13 ปีกระทำความผิดจะไม่ถูกแจ้งความกล่าวโทษ ยกเว้นคดีฆ่าคน ตาย กล่าวคือ เฉพาะข้อหาฆาตกรรมและข้อหาฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาเท่านั้น ที่สามารถถูก ดำเนินคดีได้ ส่วนเด็กที่อายุต่ำกว่า 10 ปีจะไม่ถือว่ามีความรับผิดชอบในทางอาญาสำหรับความผิดที่ได้ กระทำลง ดังนั้น ความรับผิดชอบทางอาญาในประเทศนิวซีแลนด์จะเริ่มที่บุคคลอายุ 10 ปี

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดถึงของการดูแลเด็กและเยาวชนไว้เป็น 2 ส่วนคือ

1. ในส่วนของการดูแลคุ้มครองเด็กและเยาวชน
2. ในส่วนของงานยุติธรรมเยาวชน

ซึ่งบทบัญญัติในส่วนของการดูแลและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้น ครอบครัวได้รับการ ส่งเสริมให้แก้ไขปัญหาด้วยตนเองมากกว่าการรับผิดชอบของรัฐ รัฐจะเข้าแทรกแซงได้ต่อเมื่อมีเหตุ หรือกรณีฉุกเฉินเท่านั้นกล่าวคือ หน่วยงานรัฐไม่มีอำนาจตัดสินใจแทนครอบครัวเพียงแต่ช่วยเหลือ ครอบครัวในการคุ้มครองดูแลเด็กเท่านั้นซึ่งการมีส่วนร่วมของครอบครัวและการตัดสินใจที่จะใช้ การตัดสินใจร่วมกันวิธีนี้จะเน้นที่ครอบครัว

³⁰ Children, Young Persons and Their Families Act 1989, Section 2. อ้างใน ธนภมล สุญทุกซ์. (2553). *การนำ วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้กับเด็กและเยาวชน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย รุทกบัณฑิตย์. หน้า 54.

ส่วนบทบัญญัติในส่วนองงานยุติธรรมเยาวชนนั้นจะเน้นให้ผู้เยาว์ที่กระทำผิดได้รับผิดชอบในการกระทำของตนและให้ครอบครัวได้เข้ามาจัดการกับการกระทำผิดของบุตรหลานตน โดยเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องของผู้เสียหาย การไกล่เกลี่ย การชดใช้ และการประนีประนอมยอมความกัน ครอบครัวจะประสานงานกับผู้เสียหาย ตำรวจ และกระบวนการยุติธรรมในการร่วมกันทำคำตัดสิน การมีส่วนร่วมของครอบครัวและการตัดสินใจที่จะใช้การตัดสินใจร่วมกันวิธีนี้จะเน้นที่ครอบครัวและเยาวชนควรมีส่วนร่วมในทุกส่วนของกระบวนการตัดสินใจและส่วนที่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความเห็นชอบของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องรวมทั้งเยาวชน ครอบครัว ตำรวจและผู้เสียหายอันมาจากแนวคิดเรื่องการประชุมแบบดั้งเดิมของชาวเมารี ซึ่งในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆจะกระทำร่วมกัน โดยผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกคนรวมทั้งสมาชิกของครอบครัวชาย ตรีภูล และเผ่า ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเรื่อง กระบวนการวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของประเทศนิวซีแลนด์ทั้งในกลไกก่อนการแจ้งข้อหาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเห็นเหตุคดีได้หากเด็กยอมรับผิดและกลไกหลังการแจ้งข้อหาที่มีการพิสูจน์ความผิดกันในศาลเยาวชนและเด็กยอมรับผิด การประชุมกลุ่มครอบครัว³¹ ถือเป็นหัวใจของการวางระบบของประเทศนิวซีแลนด์อันมีขั้นตอนในการนำมาใช้ ดังนี้

ขั้นตอนก่อนฟ้องคดี³²

ในขั้นตอนก่อนฟ้องคดีนี้ เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดได้ถูกนำตัวมาสู่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะมีวิธีการ โดยการว่ากล่าวตักเตือนซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นทางการและมาตรการทางเลือกแทนการดำเนินคดีในอันดับแรก คือการตักเตือนอย่างเป็นทางการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามพระราชบัญญัติ³³นี้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีการพิจารณาถึงความเหมาะสม หรือความจำเป็นในการนำมาตรการว่ากล่าวตักเตือนอย่างไม่เป็นทางการมาใช้แก่เด็กและเยาวชนหรือไม่โดย

³¹ วินซ์ รุนวงส์. (2547). *คู่มือการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน*. รุ่นที่ 2. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กระทรวงยุติธรรม. หน้า 8.

³² ศศิพร สิงโตมาศ. (2546). *มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 37 - 38.

คำนึงถึงความร้ายแรงของความผิดปกติของความผิดและจำนวนการกระทำผิดครั้งก่อนๆ ที่ได้กระทำลงโดยเด็กหรือเยาวชน³³

ส่วนการตัดเตือนที่เป็นทางการของพนักงานตำรวจนั้นจะเกิดต่อเมื่อมีการยอมรับความผิดหรือเมื่อความผิดได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากเด็กหรือเยาวชนซึ่งการตัดเตือนจะกระทำต่อหน้าบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่เป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชน หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือผู้เยาว์เสนอและการตัดเตือนอย่างเป็นทางการ ในทางปฏิบัติจะกระทำที่สถานีตำรวจโดยผู้ที่เป็นพนักงานตำรวจที่มียศสิบเอกขึ้นไปเป็นผู้ดำเนินการ

ในประเทศนิวซีแลนด์มีการแบ่งแยกงานของพนักงานตำรวจในกรณีของเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำผิด คือให้สิทธิแก่พนักงานตำรวจ ในการตัดเตือนอย่างเป็นทางการพนักงานตำรวจอาจให้มีการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้ได้โดยเรียกประชุมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการตำรวจมีอำนาจในการให้ความเห็นว่าควรให้มีการนำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้ได้หรือไม่แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ประสานงานยุติธรรมเยาวชนด้วย

ในขั้นตอนก่อนฟ้องคดีนี้ พนักงานตำรวจก็สามารถตั้งข้อหาได้ หากเห็นว่า เด็กนั้นมีพฤติการณ์เกินเยียวยา ที่จะใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาและการลงโทษอย่างไม่เป็นทางการของตำรวจมาใช้และในการนี้พนักงานตำรวจมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจได้เองโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาลโดยปรึกษากับผู้ประสานงานยุติธรรมเยาวชนได้โดยตรงเพื่อทำการตกลงกันในข้อแนะนำรวมไปถึงแผนการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนว่าเห็นสมควรที่จะดำเนินการอย่างไรกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อกำหนดมาตรการอย่างใดๆที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงที่เหมาะสมและหากเด็กและเยาวชนได้ปฏิบัติตามแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามมาตรการดังกล่าวสำเร็จ โดยสมบูรณ์แล้ว คดีนั้นก็จะเป็นอันยุติลงโดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางศาล แต่ถ้าในระหว่างการนำมาตรการพิเศษมาใช้แล้วเห็นสมควรตรงกันว่า เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดควรที่จะถูกดำเนินการตามศาลคดีก็จะเข้าสู่กระบวนการทางศาลต่อไป

³³ ชนกมล สุญทุกข์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 29. หน้า 58-59.

ตารางเปรียบเทียบข้อดี – ข้อเสียการหันเหเด็กและเยาวชนของประเทศนิวซีแลนด์คือ

ข้อดี	ข้อเสีย
<p>เด็กและเยาวชน ไม่ต้องได้รับความทุกข์ทรมานทางใจ ทำให้ความภาคภูมิใจในตัวเองหมดไป</p> <p>การมีมลทินติดตัว</p>	<p>อาจทำให้เด็กไม่สำนึกในสิ่งที่ตนทำ และอาจติดเป็นนิสัยได้ เพราะถึงแม้จะทำผิดซ้ำเด็กก็อาจได้รับสิทธิในการนำมาตราการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้</p>